ISSN: 2584-0509

(Page 111 to 114)

ਡਾ. ਪਾਲ ਕੌਰ
+91 94164-97323

1. ਚਿੱਟਾ ਤੇ ਕਾਲਾ

ਰੰਗ ਤਾਂ ਦੋ ਹੀ ਬਚੇ ਨੇ, ਚਿੱਟਾ ਤੇ ਕਾਲਾ ।
ਉਹ ਵੀ ਸਵਾਲੀਆ ਨੇ.............
ਕਾਲਾ ਖੁਦ ਨੂੰ ਚਿੱਟਾ ਸਮਝਦਾ ਏ,
ਤੇ ਚਿੱਟਾ ਸਮਝਦਾ ਏ, ਉਹ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਮੈਲਾ ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੰਗ ਦਾ ਝੰਡਾ ਝੁੱਲੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੰਗ ਦਾ ਹੋਵੇ ਉਤਸਵ,
ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੰਗ 'ਤੇ ਉੱਠੇ ਸਵਾਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੰਗ ਦਾ ਵਹੇ ਅੱਥਰੂ,
ਕਾਲਾ ਤੇ ਚਿੱਟਾ ਆ ਖਲੋਂਦੇ ਨੇ,
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ, ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਥਿਆਰ !
ਝੰਡਾ ਉਤਸਵ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਰਮਸਾਰ
ਵਹਿੰਦਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਏ ਅੱਥਰੂ...
ਖਲੋਤਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹਰ ਸਵਾਲ...
ਚਿੱਟੇ ਤੇ ਕਾਲੇ ਦਾ ਚੱਲ ਪੈਂਦਾ ਤਕਰਾਰ...
ਫਿਰ ਜਿਸ ਦੀ ਹੱਟੀ ਦਾਣੇ
ਉਸ ਦੇ ਕਮਲੇ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਿਆਣੇ...
ਸਿਅਣਿਆਂ ਦਾ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ
ਢਾਹ ਸੁੱਟਦਾ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਘਰ-ਬਾਰ !
ਬਹੁਤੇ ਜ਼ੋਰ ਵਾਲਾ, ਕਰਦਾ ਬਹੁਤੀ ਮਾਰ ।
ਬਾਕੀ ਰੰਗ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ
ਰੋਜ਼ ਸ਼ਰਮਸਾਰ !

www.khojnama.com khojnamapb03@gmail.com

2. ਲਰਜ਼ਦਾ ਕੰਡਾ

ਪੈ ਗਏ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਹ।
ਮਨ ਦੀ ਉਮਰ ਸੀ
ਤਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ, ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰਵਾਹ।
ਮਨ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ, ਮਨ ਦੀਆਂ ਦੌੜਾਂ,
ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਆਵਾਰਗੀ,
ਉਭਰ ਆਈ ਹੈ ਹੁਣ, ਤਨ ਦੀ ਕੈਨਵਸ 'ਤੇ।
ਸਾਰੀਆਂ ਅਵੱਲੀਆਂ,
ਹੁਣ ਤਨ 'ਤੇ, ਬਣ ਬੈਠੀਆਂ ਨੇ ਛੱਲੀਆਂ।
ਪਿਛਿਉਂ ਉਠਦੀ ਹੈ ਟੀਸ,
ਤੇ ਪੈਰ ਦੀ ਤਲੀ ਤੱਕ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਧੂਹ !
ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਬਹੁਤਾ ਬੈਠਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ ਇਹ।

ਹੁਣ ਬਹੁਤਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ....
ਨਾ ਬਹੁਤਾ ਬਹਿਣਾ ਹੈ, ਨਾ ਬਹੁਤਾ ਤੁਰਨਾ,
ਲੇਟਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਨਹੀਂ...
ਆਖਦੇ ਨੇ, ਬੈਠੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉੱਠ ਪਉ ਛੇਤੀ,
ਪਏ ਹੋ ਤਾਂ ਬੈਠ ਜਾਉ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ,
ਤੁਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਬੈਠ ਜਾਉ...
ਕਮਾਲ ਹੈ, ਕੋਈ ਟਿਕਾਅ ਹੀ ਨਹੀਂ......
ਅਖੇ ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ, ਟਿਕਾਅ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,
ਤਨ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਮਨ ਦਾ ਟਿਕਾਉ !
ਕਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਨਾਬ,
ਮਸਾਂ ਮਸਾਂ ਤਾਂ ਜੋੜਨ ਲੱਗੀ ਸਾਂ,
ਤਨ ਤੇ ਮਨ ਨੂੰ......
ਤੁਸੀ ਫਿਰ ?

3. ਪਤਾ-ਲਾਪਤਾ

ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸਾਂ, ਤਾਂ ਉਹਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਬੂ ਤੋਂ ਰਹੀ ਵਿਰਵੀ-
ਹੁਣ ਆ ਕੇ ਲਮਕ ਗਈ ਹਾਂ, ਜ਼ਮੀਨ-ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ।
ਮਿੱਟੀ ਸੀ ਦੁਆਲੇ ਭਰੀ-ਪੂਰੀ, ਤਾਂ ਲੱਭਦੇ ਰਹੇ ਪੈਰ ਚੱਪਲਾਂ-
ਅੱਜ ਪੈਰ ਤਰਸੇ ਪਏ ਨੇ, ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਛੋਹ ਲਈ ।

ਚੰਗਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸੋਝੀ
ਸਾਰਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ
ਕਿਸੇ ਸੁਪਨਈ ਯੂਟੋਪੀਏ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ-
ਪਰ ਆਈ ਏ ਸਮਝ-ਸੜੀ,
ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਯੂਟੋਪੀਏ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਨਾਗਰਿਕ-
ਉੱਡ ਉੱਡ ਜਾਂਦਾ ਏ ਦਿਲ.....ਉਸ ਨਗਰ....ਉਸ ਗਰਾਂ
ਬੱਸ ਪਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪਰ੍ਹਾਂ....
ਸੁਪਨਈ ਦੁਮੇਲ- ਜੋ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਇਦ !

ਅਚੰਭਿਤ ਹਾਂ,
ਹਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਜਾਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ,
ਜਿਹਦੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਨੇ...
ਜਮ੍ਹਾਂ-ਘਟਾਅ, ਕਰ-ਕਾਨੂੰਨ,
ਏਧਰੋਂ ਕੱਢਣਾ, ਓਧਰ ਪਾਉਣਾ---
ਇਸ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਹਾਂ ਵੀ ਕਿ ਨਹੀਂ !
ਪੜ੍ਹਿਆ ਏ ਲੰਮਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ,
ਲੁਟੀਚੇ-ਪੁਟੀਚੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ
ਮੁੜ ਉੱਠੇ, ਲੜੇ, ਮਰੇ
ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ, ਬੱਸ ਇੱਕ ਮੱਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ---

ਪਰ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ,
ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਹੈ, ਜਾਤ ਹੈ, ਮਜ਼੍ਹਬ ਹੈ, ਵਲ ਹੈ, ਫਰੇਬ ਹੈ,
ਉਸ ਮੱਤ ਦੀ ਬਿਸਾਤ 'ਤੇ,
ਮੈਂ ਵੀ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ---

ਕੈਸਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ
ਅਣਡਿੱਠਾ ਤੀਰ ਸਦਾ, ਮੇਰੇ ਸੀਨੇ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ ਹੈ ।

ਕੈਸਾ ਹੈ ਤੰਤਰ,
ਹੈ ਬੱਸ ਇਕ ਜੰਤਰ-ਮੰਤਰ,
ਕਿੱਥੋਂ ਦਾਖ਼ਿਲ ਹੋਈ,
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੱਥੇ ਨਿਕਲਾਂਗੀ ਜਾ,
ਤੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਾਂਗੀ ਵੀ ਕਿ ਨਹੀਂ -
ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਹੈ ਤਾਂ ਇਲਾਜ, ਇਸ ਜਾਲ, ਇਸ ਜੰਤਰ-ਮੰਤਰ ਦਾ-
ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਕੀਤੇ ਦਵਾ-ਦਾਰੂ,
ਲਈ ਸ਼ਰਣ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਣਾਰਥ ਕੋਲ---
ਸਭ ਥਾਂਈਂ ਉਹੀ ਹੈ ਹਾਲ, ਸਵਾਲ ਹੀ ਸਵਾਲ
ਤੇ ਅਣਸੁਲਝੇ ਸਵਾਬ ---
ਹਰ ਸਵਾਲ ਦੀ ਗੇਂਦ ਨੂੰ, ਖੇਡਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਏਧਰੋਂ-ਓਧਰ-
ਨਾ ਕੋਈ ਜਿੱਤ, ਨਾ ਕੋਈ ਹਾਰ
ਤੇ ਲਾਪਤਾ ਹਰ ਸੰਵਾਦ-----
ਹੁਣ ਕੋਈ ਸਾਹ ਲਵੇ ਤਾਂ ਕਿੱਥੋਂ ?

ਇਸੇ ਲਈ ਹਾਂ ਲਾਪਤਾ ਉਥੋਂ,
ਜਿੱਥੇ ਹਾਂ ਰਹਿੰਦੀ ਦਿੱਸਦੀ !
ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਹਾਂ ਰਹਿੰਦੀ
ਉਸ ਗਰਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਹੈ ।